

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/53/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7113208430
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Angelika Sopoligová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2021:7113208430.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Angeliky Sopoligovej a členov senátu JUDr. Ľuboša Kunaya a JUDr. Martina Kolesára v spore žalobcov: X. N., Š. X., B.. X.X.XXXX, X. Y. XXX, X. T. J., B.. X.X.XXXX, X. U. B. O. XX, X. Z. T., B.. XX.X.XXXX, X. P. W., R. XX, všetci právne zastúpení JUDr. Janou Závodskou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Slovenskej jednoty 8 proti žalovanej: P. W., L., B.. XX.XX.XXXX, X. P. W., T. XX, zastúpenej JUDr. Milanom Knopom, advokátom so sídlom v Košiciach, Krmanova 1, o nahradenie vyhlásenia vôle na uzavretie kúpnej zmluvy, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Košice I č.k. 38C/96/2013-225 zo dňa 25. októbra 2018, v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Košice I č.k. 38C/96/2013-308 zo dňa 24. marca 2020

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e rozsudok v spojení s opravným uznesením.

II. P r i z n á v a žalovanej proti žalobcom v 1. až 3. rade nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) rozsudkom označeným v záhlaví rozhodol v tomto znení:

I. Žalobu z a m i e t a.

II. Žalovaná má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, ktoré zaplatia žalobcovia 1/ až 3/ na účet právneho zástupcu žalovanej do 3 dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd rozhodne o výške tejto náhrady.

2. Opravným uznesením označeným v záhlaví tohto rozhodnutia rozhodol súd prvej inštancie v tomto znení:

I. O p r a v u j e záhlavie rozsudku Okresného súdu Košice I zo dňa 25.10.2018, č.k. 38C/96/2013 - 225 tak, že dátum narodenia žalovanej Veroniky Krausovej PhDr. má znieť: „ .....31.12.1954..... “

II. O p r a v u j e záhlavie rozsudku Okresného súdu Košice I zo dňa 25.10.2018, č.k. 38C/96/2013 - 225 tak, že žalovaná Veronika Krausová PhDr., je právne zastúpená : „ ... JUDr. Milanom Knopom, advokátom so sídlom v Košiciach, Krmanova 1...“

3. Predmetom konania je nárok žalobcov v 1. až 3. rade, ktorí sa žalobou doručenou súdu prvej inštancie dňa 10.4.2013 domáhali, aby súd nahradil prejav vôle žalovanej ako predávajúcej na kúpnej zmluve so žalobcami, ako kupujúcimi, o prevode spoluvlastníckych podielov na parcelách evidovaných na LV č. XXXX, XXXX H. XXXX, evidovaných v kat. území W. B. P., v znení kúpnej zmluvy, ktorá má tvoriť súčasť rozsudku.

4. Žalobcovia podaný návrh odôvodnili tým, že kúpnymi zmluvami zo dňa XX.X.XXXX (vklad, ktorej bol povolený dňa XX.X.XXXX L. P.-XXXX/XX-XXX/XX) a zo dňa XX.XX.XXXX (s povolením vkladu dňa XX.X.XXXX L. P.-XXXX/XX-XX/XX), uzatvorenými medzi bývalou podielovou spoluvlastníčkou na strane predávajúcej t.j. pani X.C. Y., G. U., B.. XX.X.XXXX, X. W., T. XX a žalovanou (súčasnou podielovou spoluvlastníčkou) na strane kupujúcej, došlo k prevodu spoluvlastníckeho podielu vo výške 5/8 z celku na nehnuteľnostiach špecifikovaných v podanej žalobe, nachádzajúcich sa v kat. úz. W. B. P., C.: W.- W. B. P., okres W. N.. Žalobcovia boli v čase prevodu podielovými spoluvlastníkmi a to každý po 1/8-ine v pomere k celku, a napriek tomu im neboli predmetné nehnuteľnosti ponúknuté vopred, ako podielovým spoluvlastníkom. Z tohto dôvodu dňa 24.1.2013 vyzvali žalovanú, aby z titulu porušenia zákonného predkupného práva odpredala neoprávnene nadobudnuté nehnuteľnosti žalobcom za rovnakých podmienok, za akých ich nadobudla. Žalovaná v podaní zo dňa 5.2.2013 uviedla, že je oprávnenou vlastníčkou predmetných nehnuteľností ako osoba blízka pani Y. X..

5. V predmetnej veci súd prvej inštancie už rozhodol rozsudkom zo dňa 26.10.2016 č.k. 38C/96/2013-156 a to v tom znení, že žalobu zamietol a priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Z dôvodu podania zo strany žalobcov, Krajský súd v Košiciach uznesením č.k. 3Co/150/2017-204 zo dňa 23.4.2018 zrušil rozsudok a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s tým, že uložil súdu prvej inštancie s odkazom na citované rozhodnutia vec správne právne posúdiť a to so zreteľom na vyhodnotenie všetkých dôkazov, ktoré boli v konaní vykonané, v súlade s ust. § 191 a nasl. CSP, ako aj ustálenou rozhodovacou praxou súdov, pričom v novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o nároku na náhradu trov odvolacieho konania v zmysle § 396 ods. 3 CSP.

6. Súd prvej inštancie po vrátení veci nanovo vyhodnotil vykonané dokazovanie vo veci a po právnom posúdení veci opätovne dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby žalobcov.

7. Z výpovedí strán sporu, svedeckých výpovedí, ako aj z listinných dôkazov, mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalovaná a neb. Y. X. mali medzi sebou veľmi blízky vzťah, ktorý bol založený na vzájomnej dôvere, úcte a rešpekte, a okrem vzájomnej pomoci (pri výchove detí v prospech žalovanej alebo potom v chorobe a v starobe v prospech Y. X.), si navzájom poskytovali aj vzájomnú blízkosť a rodinnú atmosféru, vrátane rodinných príslušníkov, ktorí tento vzťah s nimi zdieľali, čo je charakteristické pre blízke osoby, keďže podstatnou skutočnosťou, ktorá určila vznik vzťahu medzi žalovanou a p. Y. X. bola vzájomná úcta a rešpekt, z čoho aj pramenila vzájomná pomoc, blízkosť a rodinná atmosféra, ktorú zdieľali spoločne s ich rodinnými príslušníkmi dlhodobo, až do smrti p. Y. X., na základe čoho sa medzi nimi vytvorili také intenzívne faktické väzby, že možno ich vzájomný vzťah považovať za vzťah obdobný rodinnému vzťahu, t.j. za vzťah blízkych osôb v zmysle ust. § 116 OZ.

8. Za právne relevantné okolnosti tohto prípadu súd prvej inštancie považoval intenzitu vzájomného styku žalovanej a Y. X., bez ohľadu na to, či žili v spoločnej domácnosti a to so zreteľom na záujem o seba, ktorý si navzájom prejavovali, nakoľko sa navštevovali, navzájom si pomáhali v závažných prípadoch, v núdzi, v chorobe, starobe a pod., čo bolo v danom prípade naplnené, keďže žalovaná preukázateľne p. Y. X. nielen zastupovala pred štátnymi orgánmi, ale bola kontaktnou osobou aj vo vzťahu k lekárom, k nemocnici, k miestnemu úradu, zabezpečovala jej komplexnú dennú starostlivosť a to až do času jej smrti s tým, že v konaní bolo nesporne preukázané, že žalovaná mala bezprostredný prístup k domácnosti p. Y. X., čo by nebolo možné, ak by p. Y. X. nepociťovala vo vzťahu k žalovanej dôveru, ako k osobe blízkej.

9. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že vzťah medzi žalovanou a pôvodnou podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností Y. X., je potrebné z hľadiska objektívno-spoločenského (spoločenskej morálky) posúdiť ako vzťah blízkych osôb v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka, a to v čase vzniku napadnutých právnych úkonov (v rokoch 2010 a 2011), kedy boli splnené zákonné predpoklady podľa ust. § 116 OZ, nakoľko vzťah žalovanej a Y. X. bol založený na faktických vzájomných väzbách, ktoré boli určené skutočnosťami podstatnými pre vznik ich vzťahu, t.j. vzájomná pomoc, blízkosť a rodinná atmosféra s tým, že kvalita a intenzita ich vzájomného vzťahu bola taká intenzívna, že každá z nich by bola dôvodne pociťovala ujmu tej druhej ako svoju vlastnú.

10. Vzhľadom k hore uvedeným skutočnostiam súd dospel k záveru, že predajom spoluvlastníckeho podielu Y. X. na žalovanú, ako na osobu blízku v zmysle § 116 OZ, nedošlo k porušeniu predkupného

práva žalobcov (§ 140 prvá veta Občianskeho zákonníka), pretože zákon považuje vzťah spoluvlastníka k osobe blízkej za významnejší, ako vzťah k spoluvlastníkovi, v dôsledku čoho neobmedzuje spoluvlastníka pri dispozícii z jeho podielom vo vzťahu k osobe blízkej predkupným právom.

11. S odkazom na citované rozhodnutia súdov súd prvej inštancie právne konštatoval, že blízkymi osobami, čo sa týka právneho posúdenia veci v zmysle ust. § 116 OZ, sú taktiež aj iné osoby, za splnenia ale dvoch podmienok a to, že sú navzájom v pomere rodinnom alebo obdobnom, ktoré sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, a ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu, čo prislúcha uváženiu súdu, pričom v súdnej praxi došlo k rozšíreniu pojmu blízkej osoby, a to pomocou analógie, i na právnické osoby. Preto vzťah blízkych osôb sa zakladá jednak na príbuzenstve a na manželstve, alebo ak ide o osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom, za predpokladu, že ich vzťahy vykazujú takú kvalitu, že by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá by dôvodne pociťovala ako ujmu vlastnú.

12. Vzťah medzi Y. X. a žalovanou súd prvej inštancie vyhodnotil ako obdobný vzťah k pomeru rodinnému, nakoľko z vykonaného dokazovania a jeho vyhodnotenia (viď body 72 až 78 odôvodnenia napadnutého rozsudku) mal za preukázané, že ujmu, ktorú by utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala za ujmu vlastnú.

13. Čo sa týka námietky žalobcov, že na základe rozhodnutia Štátneho notárstva Košice - mesto zo dňa 21.10.1982 a podľa dedičskej dohody, Y. X. a jej manžel nemohli voľne disponovať so spornými pozemkami (ktoré sú predmetom tohto konania) z dôvodu, že mali pri scudzení hoci aj časti pozemkov vyplácať žalobcov ako odstupujúcich dedičov, súd prvej inštancie po právnom posúdení veci v zmysle § 460 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 479 ods. 1, § 579 ods. 1 OZ, dospel k záveru, že aj keď táto dedičská dohoda bola obsiahnutá v rozhodnutí ŠN Košice - mesto zo dňa 21.10.1982, neznamenalala, že by Y. X. H. Y. X. nemohli voľne disponovať s týmito pozemkami, pretože dohoda dedičov obmedzuje vlastníka len v tom zmysle, že je povinný vyplatiť sumu získanú zo scudzenia, t.j. z prevodu vlastníctva nehnuteľností (t.j. pri výkupe, vyvlastnení alebo inom spežaní, napr. darovanie, výmena, zámena, kedy sa vec odovzdá do vlastníctva inej osoby), v prospech ostatných ustupujúcich dedičov podľa veľkosti ich podielov, ale neobmedzuje ho k prevodu týchto zdedených nehnuteľností s tým, že scudzenie sa nepovažuje dedenie, pri ktorom dochádza k prechodu vlastníctva k nehnuteľností ku dňu smrti poručiteľa. Na strane ustupujúcich dedičov tak na základe tejto dedičskej dohody vzniklo majetkové právo, z ktorého si žalobcovia mohli uplatniť nárok na zaplatenie prislúchajúcej sumy z kúpnej ceny priamo u Y. X., a v prípade neúspechu, aj na súde. Z uvedeného tak vyplýva, že povinnosť výplaty ostatným dedičom, vyplývajúca z dedičskej dohody zo dňa 21.10.1982 pre Y. X., prešla dedením spolu s vlastníctvom k týmto pozemkom, po jeho smrti v roku 1999 na jeho manželku, ktorá na základe toho bola povinná vo vzťahu k ustupujúcim dedičom túto dohodu dodržať pri predaji týchto nehnuteľností žalovanej v roku 2010. Na základe toho súd záverom dodal, že žalobcovia si svoj nárok na vyplatenie sumy z kúpnej ceny vo veľkosti svojho podielu mali uplatniť žalobou o zaplatenie (§ 80 písm. b/ O.s.p., v súčasnosti § 137 písm. a/ CSP), t.j. ako pohľadávku voči Y. X. potom, ako nastala splatnosť tejto pohľadávky v zmysle dohody dedičov zo dňa 21.10.1982. V tomto spore však žalobcovia žiadali nahradenie vyhlásenia vôle na uzavretie kúpnej zmluvy, aj keď dispozičné právo s predmetom konania je výlučne v rukách žalobcov.

14. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 262 ods. 1 CSP s odkazom na § 255 ods. 1 CSP a plne úspešnej žalovanej priznal proti neúspešným žalobcom 100% nárok na náhradu trov konania.

15. Krajský súd v Košiciach, uznesením sp.zn. 3Co/62/2019 - 306 zo dňa 20.2.2020 vrátil vec súdu prvej inštancie na vydanie opravného uznesenia s odôvodnením, že v napadnutom rozsudku je nesprávne uvedené dátum narodenia žalovanej a absentuje právne zastúpenie žalovanej.

16. Opravným uznesením označeným v záhlaví tohto rozsudku, súd prvej inštancie v zmysle § 224 CSP opravil záhlavie napadnutého rozsudku v časti dátumu narodenia žalovanej ako aj uvedením jej právneho zástupcu s tým, že v zostávajúcej časti napadnutý rozsudok ostal nedotknutý.

17. Proti rozsudku podali v zákonnej lehote (včas) odvolanie žalobcovia. Uplatnili odvolacie dôvody podľa § 365 písm. f/ a h/ CSP, t.j. že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia

veci a keďže poukazovali sčasti aj na nepreskúmateľnosť, rovnako uplatnili odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP

18. Ako prvé nesúhlasili s právnym posúdením veci, keďže mali za to, že za vzťah obdobný pomeru rodinnému, možno považovať najmä vzťah švagrovský, vzťah manžela k dieťaťu druhého manžela, ako aj vzťah druha a družky s tým, že tento stav pritom musí byť daný u oboch osôb navzájom (nestačí, ak pociťuje dôvodnú ujmu jednej z týchto osôb druhá z nich ako vlastnú, bez toho, aby to tak bolo aj naopak), bez ohľadu na to, či žijú v spoločnej domácnosti alebo nie, pričom súd v tomto znení aj po vydaní zrušujúceho rozhodnutia opätovne vec nesprávne právne posúdil, čo narúša princíp právnej istoty, nakoľko súd prvej inštancie síce v spore použil správny právny predpis, avšak ho nesprávne vyložil a aplikoval v rozpore s ustálenou praxou súdov, ktorú aj v odvolaní žalobcovia citovali, keďže žalovaná a Y. X. neboli blízkymi osobami tak, ako to má na mysli ust. § 116 OZ. Mali za to, že nie je možné kvalifikovať dobrý susedský vzťah ako vzťah obdobný príbuzenskému, ako to ustanovuje § 116 OZ a preto ich predkupné právo porušené bolo. Mali za to, že nebol vykonaný ani jeden dôkaz svedčiaci o tom, že ujmu jednej z nich by druhá pociťovala ako ujmu vlastnú, keďže iné osoby nie sú blízkymi osobami automaticky. Podľa generálnej klauzuly ide o rodinných príslušníkov v zmysle § 116 OZ, ktorí nie sú blízkymi osobami z dôvodu príbuzenstva (priamy rad), teda ide o osoby v pobočnom rade tretieho a ďalšieho stupňa (existuje spoločný predok), osoby žijúce s niekým v spoločnej domácnosti, ktoré nie sú príbuzné, ale ak vytvorili spolužitím v spoločnej domácnosti vzťah obdobný rodinnému vzťahu, kde možno zaradiť podľa generálnej klauzuly napr. zošvagrené osoby, vzťah jedného manželstva k príbuzným druhého manžela, vzťah jedného z manželov k nevlastnému dieťaťu, pokiaľ s týmto dieťaťom žije v spoločnej domácnosti, vzťah budúceho osvojiteľa k maloletému dieťaťu, ktoré má v dočasnej starostlivosti, vzťah pestúna k zverenému dieťaťu, medzi poručníkom a maloletým dieťaťom, vzťah druha a družky a pod. s tým, že otázku, či jedna osoba bude pociťovať ujmu spôsobenú inej osobe ako ujmu vlastnú, a či to pociťuje dôvodne, ale prislúcha uvážiť a rozhodnúť súdu a to z objektívneho a spoločenského hľadiska, t.j. z hľadiska spoločenskej morálky v súlade s ust. § 191 CSP, čo súd prvej inštancie nevykonal, nakoľko opätovne prevzal len tvrdenia žalovanej a poukázal na učené výpovede svedkov, z ktorých prevzal resp. vyhodnotil len ich časť. Napr. svedok N.. Š., ktorého výpoveď je všeobecná, nič konkrétne neuviedol, pričom tento svedok ako sám uviedol, bol s p. Y. X. v kontakte raz ročne, tento svedok pochádza z I. a pri kontakte / telefonickom raz ročne, objektívne nemôže mať vedomosti o vzťahu p. X. a žalovanej. Svedok N.. L. zase vedel potvrdiť len to, že žalovaná sa na úrade informovala o opatrovateľskej službe a následne podala žiadosť o jej poskytovanie pre p. X., taktiež potvrdil, že v čase, keď potrebovala pomoc po operácii strávila dlhší čas u príbuzných, niekde na Liptove. Podľa jeho názoru p. X. bola sebestačná, aj keď „akú takú pomoc potrebovala“, následne uvádzal len sprostredkované údaje. Pokiaľ súd opätovne poukazoval na výpovede opatrovateľiek, žalobcovia dávali do pozornosti, že nevyhodnotil, resp. prehliadol skutočnosti vyplývajúce z ich výpovedí na pojednávaní dňa 19.5.2016 a 26.10.2016 s tým, že išlo o opatrovateľky, ktoré zabezpečovali nákupy, varenie, upratovanie, návštevy lekára. Svedecké výpovede potvrdili výpovede svedkov U. U. (X. L.. X.) z 27.3.2015 a Y. J. (B. L.. X.) z 24.9.2015, o pravidelných a dlhších pobytoch príbuzných u p. X., ich pomoci ktorú jej poskytovali pri údržbe domu, opravách strechy, výmene toalety, okien, pri maľovaní, ako aj o tom, že niekoľko mesiacov po operácii p. X. strávila u nich na Orave, kedy sa nevykonávala u nej opatrovateľská služba. Práve skutočnosť, ktorá bola preukázaná v konaní, že v čase po operácii, keď p. X. potrebovala skutočnú pomoc a osobnú starostlivosť, sa rozhodla pre rekonvalescenciu u svojej sestry Q. P. C. W., kde strávila tri mesiace, súd nevyhodnotil, nevzal na to zreteľ, a preto žalobcovia majú za to, že sú podstatnými pre vyhodnotenie skutočného, nie len ústne deklarovaneho vzťahu medzi žalovanou a p. X.. Podľa názoru žalobcov je výklad pojmu „blízka osoba“ prvoinštančného súdu, ako aj žalovanej neprípustne extenzívny, nakoľko do tohto pojmu subsumuje aj dobré susedské vzťahy. Naďalej trvali na tom, že nebolo preukázané, aby predávajúca Y. X. a kupujúca - žalovaná boli blízkymi osobami tak, ako to má na mysli ust. § 116 OZ a rozhodovacia prax súdov. Z dôvodov uvedených v odvolaní žalobcovia považovali napadnutý rozsudok za arbitrárny. Navrhovali, aby odvolací súd s odkazom na § 390 CSP žalobe žalobcov vyhovel a nahradil prejav vôle žalovanej na kúpnej zmluve a priznal žalobcom nárok na náhradu trov konania.

19. Proti odvolaniu žalobcov sa vyjadrila žalovaná, ktorá mala za to, že podané odvolanie nie je riadne odôvodnené a preto ho navrhovala odmietnuť, alternatívne, ak odvolací súd dospeje k záveru, že odvolanie žalobcov spĺňa náležitosti podľa § 363 CSP navrhovala, aby odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, berúc zreteľ na právny výklad ust. § 116 OZ, ako aj ust. § 140 OZ, keďže iné osoby sú blízkymi osobami za splnenia dvoch podmienok a to, že sú navzájom v pomere

rodinnom alebo v obdobnom a ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu, čo ale prislúcha uvážiť a rozhodnúť súdu na základe v konaní vykonaného dokazovania, z ktorého má vyplynúť, aká bola kvalita a intenzita vzťahu daných osôb a či v nadväznosti platí, že ujmu jednej osoby by druhá pociťovala ako ujmu vlastnú. Žalovaná mala za to, že v konaní bolo preukázané, že žalovaná a Y. X. sa poznali od roku 1980, odkedy sa pravidelne stretávali, pričom ich vzťah bol maximálne blízky a úprimný, a to až do jej smrti. Nadštandardnosť vzťahu, ktorý bol intenzívnejší ako vzťah medzi Y. X. a žalobcami, preukazuje tak vzájomná pomoc medzi menovanými osobami a ďalšie v konaní dokázané fakty, vyplývajúce zo svedeckých výpovedí, že žalovaná bola pre Y. X. osobnostne najbližšia osoba, bola na nej nielen fyzicky, ale aj psychicky závislá, spolu prežívali všetky osobné udalosti. Priamo o kvalite a intenzite ich vzťahu svedčí aj okolnosť, že deti žalovanej oslovovali Y. X. „babka“, so zreteľom aj na svedecké výpovede I. U. - opatrovateľky, N. Š., ošetrojúceho lekára Y. X. C. T. L. L., X. T. - opatrovateľky, Q. K., pričom je nevyhnutné konštatovať, že v niektorých prípadoch je kvalita vzťahu medzi osobami, medzi ktorými absentujú väzby pokrvného príbuzenstva markantne vyššia ako medzi pokrvnými príbuznými. Preto v konaní bolo nad mieru akýchkoľvek pochybností preukázané, že žalovaná a Y. X. napĺňali zákonnú definíciu osôb blízkych, keď ich pomer bol obdobný rodinnému pomeru a aj s poukazom na uvedené svedecké výpovede, z ktorých vyplýva, že ujmu jednej osoby pociťovala druhá ako ujmu vlastnú, keďže svedecké výpovede neodvratne potvrdili, že žalovaná bola pre Y. X. osobou bytostne najbližšou, na ktorej bola fyzicky aj psychicky závislá, ich vzťah prerástol hranice bežného priateľstva a kvalitatívne a intenzitou presiahol aj vzťahy, ktoré mala Y. X. so svojimi príbuznými, keďže svedkovia nezávisle od seba potvrdili, že predmetný vzťah sa vyznačoval úprimnosťou, vrúcnosťou a srdečnosťou, v žiadnom prípade nie vypočítavosťou, ktorá sa prejavuje v konaní žalobcov. V tomto znení aj poukazovala na citované rozhodnutia súdov, v zmysle ktorých vzťah blízkych osôb môže byť nielen medzi fyzickými, ale dokonca aj medzi právnickými osobami, t.j. rozhodujúce súdy vychádzali pri posudzovaní, či sa jedná o vzťah blízkych osôb z markantne širšieho výkladu ako z toho, ktorý presadzujú žalobcovia (viď rozsudok NS ČR 21Cdo 4124/2010 zo dňa 28.6.2011, rozsudok NS ČR 29Cdo 4822/2008 zo dňa 27.1.2010, rozsudok NS ČR 22Cdo 1836/2003 zo dňa 29.4.2004, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 5Co/235/2013 zo dňa 17.6.2014, Krajského súdu v Nitre sp.zn. 5Co/145/2013 zo dňa 28.5.2014). Preto aj s odkazom na citované rozhodnutia mala žalovaná za to, že reštriktívny výklad pojmu „blízke osoby“ ako uvádzajú žalobcovia, je neprípustný. Súd prvej inštancie tak konal v intenciiach zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu a riadne sa vysporiadal so všetkými vykonanými dôkazmi a svoje rozhodnutie podoprel aj s odkazmi na judikatúru a rozhodovacia prax súdov a preto napadnuté rozhodnutie je vecne správne, keďže nad mieru dôvodných pochybností potvrdzuje záver, že p. X. a žalovaná mali medzi sebou veľmi blízky vzťah, ktorý bol založený na vzájomnej dôvere, úcte a rešpekte, a okrem intenzívnej vzájomnej pomoci sa ich vzťah vyznačoval aj blízkosťou a rodinnou atmosférou, čo potvrdili aj výpovede svedkov, ktorí nemali žiadne vzťahy so žalovanou ani so žalobcami.

20. Žalobcovia vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej nesúhlasili s odmietnutím odvolania, ktoré podľa nich spĺňa náležitosti podaného odvolania. Žalobcovia zotrvali na právnom posúdení blízkych osôb v zmysle § 116 OZ v tom znení, že pomer obdobný rodinnému pomeru má tiež svoje stanovené medze a nemožno ho vykladať tak extenzívne ako si to samotná žalovaná predstavuje, keďže medzi takýmito osobami musí jestvovať rodinný alebo obdobný pomer a kumulatívne musia spĺňať ďalšiu podmienku a to, že ujmu, ktorú utrpí iná osoba dôvodne pociťuje ako vlastnú ujmu a u osôb, ktoré nie sú za blízke osoby automaticky považované, a kde možno zaradiť napr. zošvagrené osoby, vzťah jedného manžela k príbuzným druhého manžela, vzťah jedného z manželov k nevlastnému dieťaťu a pod. Z výpovedí, ktoré citovala žalovaná v podanom vyjadrení ale nevyplýva, aby boli uvedené osoby v obdobnom rodinnom pomere, keďže žalovaná to v konaní nepreukázala, čím nie je naplnená ani druhá podmienka a to, že by ujmu, ktorú utrpela jedna z posudzovaných osôb, druhá dôvodne pociťovala ako ujmu vlastnú, keďže si navzájom vykali, poskytovali si vzájomnú pomoc, rešpektovali sa a mali medzi sebou štandardne dobré susedské vzťahy, ktorých je v bežnom živote nespočetné množstvo, avšak ich vzťah nemožno považovať za vzťah obdobný rodinnému. Apelovali na to, že predmetom tohto konania nie je určovanie vzťahu blízkych osôb medzi právnickými osobami, keďže ani pri právnických osobách nepôjde o svojvoľné určenie, ktorá právnická osoba je blízkou osobou, ktorej právnickej osoby, ale bude to odrazom určitého majetkového alebo personálneho prepojenia, prípadne splnenia ďalších podmienok, ktoré s prejednávanou vecou absolútne nesúvisia a skutočnosť, že môže existovať vzťah blízkych osôb aj medzi právnickými osobami, samo o sebe nezakladá predpoklady na to, aby blízkymi osobami boli akékoľvek fyzické osoby.

21. Žalovaná vo vyjadrení k vyjadreniu žalobcov opätovne zotrvala na tom, že podané odvolanie nespĺňa zákonné náležitosti odvolania, keďže žalobcovia jasne neuviedli, v akých konkrétnych pochybeniach a nesprávnych záveroch súdu prvej inštancie, majú spočívať nimi označené odvolacie dôvody. V ďalšej časti zotrvala na skutočnostiach uvádzaných v predchádzajúcom vyjadrení.

22. Žalobcovia sa k tomuto vyjadreniu už nevyjadрили.

23. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku účinného od 1.7.2016, ďalej len „CSP“), prejednal odvolanie žalobcov ako podané včas a oprávnenými osobami proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, na pojednávaní, ktoré nariadil odvolací súd, z dôvodu potreby zopakovania dokazovania v zmysle § 384 ods. 1 CSP a § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 CSP a § 380 ods. 1, 2 CSP, z hľadiska žalobcami uplatnených odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP s tým, že z obsahu odvolania žalobcov taktiež vyplýva aj odvolací dôvod v zmysle § 365 ods. 1 písm. b/ CSP, spočívajúci v čiastočnej nepreskúmateľnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku, a nakoľko aj po zopakovaní dokazovania a jeho vyhodnotení, odvolací súd vec rovnako právne posúdil ako súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí, napadnutý rozsudok v spojení s opravným uznesením ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil, keďže dospel k záveru o nedôvodnosti uplatnených odvolacích námietok.

24. Verejné pojednávanie sa konalo na Krajskom súde v Košiciach dňa 2.6.2021 o 11,30 hod., v pojednávacej miestnosti č. dverí 212/II. posch., pričom miesto a čas pojednávania boli oznámené stranám sporu doručením predvolania na pojednávania minimálne 5 dní pred termínom pojednávania na odvolacom súde.

25. Po zopakovaní dokazovania na pojednávaní odvolacím súdom v zmysle § 384 ods. 1 CSP a to opätovne výsluchom žalovanej, žalobcu v 1. rade, ako aj vyjadreniami strán sporu prostredníctvom ich právnych zástupcov odvolací súd zistil, že žalovaná pociťovala vzťah medzi ňou a právnou predchodkyňou žalobcov ako vzťah obdobný rodinnému vzťahu, keďže jej deti nazývali právnou predchodkyňu žalobcov „babka“, trávili všetky sviatky spoločne, kupovali si darčeky tak, ako ostatným členom rodiny, žalovaná p. X. zabezpečovala zdravotnú starostlivosť a sčasti aj poskytovala opateru a to aj s poukazom na jej odbornosť, keďže v rodine majú lekárske vzdelanie s tým, že išlo o starostlivosť na dennej báze zabezpečenia.

26. Právny zástupca žalovanej apeloval na to, že odborná literatúra vyvracia tvrdenie o výklade ustanovenia § 116 OZ, ktoré učinila právna zástupkyňa žalobcov, nakoľko aj právnické osoby môžu byť považované za blízke osoby v zmysle § 116 OZ, čím zákon nevylučuje v obdobnom pomere aj iné osoby, nielen osoby zošvagrené, príkladmo pestún, osvojiteľ, v znení výkladu učineneho zo strany žalobcov.

27. Žalovaná, čo sa týka intenzity a kvality vzťahu medzi ňou a právnou predchodkyňou žalobcov taktiež uvádzala, že pri oslavách sa aj navzájom obdarovávali, na meniny a narodeniny a to vzájomne, z každej dovolenky kroky žalovanej smerovali k právnej predchodkyňi žalobcov a taktiež aj kroky právnej predchodkyne žalobcov k nim, ak sa vracala z dovolenky, pričom každú nedeľu poobede k nej chodili na kávu a v prípade, ak neprišli tak právna predchodkyňa žalobcov zisťovala dôvod ich neprítomnosti, keďže ich prítomnosť očakávala. Žalovaná zabezpečovala starostlivosť p. X., dávala jej lieky, a ako kontaktnú osobu ju p. X.Ž. označovala aj v nemocnici. Keď sa zdravotný stav p. Y. X. zhoršil, tak žalovaná zabezpečovala jej pohreb s tým, že pred smrťou jej p. Y. X. oznámila ako si zabezpečenie pohrebu predstavuje s tým, že aj toho času sa žalovaná stará o hrob Y. X.. Žalovaná uviedla, že právnou predchodkyňu žalobcov oslovovala p. X., prípadne p. Y., vykala jej, nakoľko aj p. X. vykala svojej mame s tým, že keď sa na seba pozreli, vedeli, kedy p. X. potrebuje pomoc s tým, že ich vzťah sa vyvíjal po dobu 30 rokov (išlo o vzťah ako v rodine, o všetkom sa rozprávali, a to aj o deťoch a v prípade zdravotných problémov si vzájomne radili a poskytovali si pomoc, keďže p. X. vravela, že „p. W. všetko zariadi“, čím mali pocit istoty a pokoja a to vzájomne, keďže p. X. taktiež vravela, že „žalovaná pre ňu vždy urobí to najlepšie“ a to aj vtedy, keď ju zobrala z nemocnice domov, aj keď lekári ju doporučovali dať do domova dôchodcov. Taktiež sa zaujímal o syna žalovanej, keďže bola hrdá na to, že ho aj ona vychovávala. Žalovaná p. X. robila nákupy a pripravovala lieky a to v posledných rokoch, keď sa jej zdravotný stav zhoršil.

28. Žalobcovia prostredníctvom právnej zástupkyne doplnili podané vyjadrenia v tom znení, že ich aktívna legitímácia vyplýva z predložených listov vlastníctva, pričom žalobcovia zdedili predmetné podiely v rámci dedičských konaní a rovnako aj predmetné podiely zdedila právna predchodkyňa žalobcov po svojom manželovi s povinnosťou výplaty ostatným dedičom, pričom právna predchodkyňa žalobcov pochádzala z viacerých detí, išlo o mnohopočetnejšiu rodinu, ktorá sa vzájomne navštevovala, chodili jej maľovať dom, pracovať na záhrade s tým, že najlepší vzťah mala p. X. so sestrou a bratom U., ktorí k nej chodili najčastejšie.

29. Žalobcovia zotrvali na tom, že v konaní boli naplnené zákonné predpoklady porušenia predkupného práva, keďže medzi Y. X., t.j. ich právnou predchodkyňou a žalovanou nebol vzťah obdobný rodinnému vzťahu, kedy by ujmu jedna z nich druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú, keďže to v konaní nebolo preukázané, nakoľko išlo len o komerčný, odplatný vzťah prameniacy z počiatocnej starostlivosti Y. X. o deti žalovanej, za čo aj žalovaná jej platila. Uvádžali, že neboli preukázané v konaní žiadne rodinné alebo iné oslavy a preto ide len o tvrdenia žalovanej s tým, že ich právna predchodkyňa bola sebestačná, len pár mesiacov pred smrťou si vyžadovala pomoc, pričom v konaní vyplynul aj dobrý vzťah medzi pani X. a príslušníkmi rodiny, o čom svedčia aj ich návštevy, čo vyvracia aj fakt, že s nikým iným nemala p. X. takýto blízky vzťah ako so žalovanou. Žalobcovia trvali na tom, že v prípade, ak by im p. X. ponúkla nehnuteľnosť na kúpu titulom ich predkupného práva, mohli by ju akceptovať, ale keďže sa tak nestalo, mali za to, že v rozpore so zákonom p. X. konala, čím došlo k porušeniu ich zákonného predkupného práva pri prevode predmetných podielov na daných nehnuteľnostiach, keďže žalovaná nebola blízkou osobou v zmysle § 116 OZ ich právnej predchodkyne.

30. Z vyjadrenia učeného právnym zástupcom žalovanej na pojednávaní vyplynulo, že práva žalovaná urobila pohreb pani X., o jej hrob sa stará a ich vzťah treba posudzovať nad rámec rodinných vzťahov, keďže si navzájom poskytovali starostlivosť a ujmu jednej z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú, čo zodpovedá aj dobrým mravom, a keďže ide o vzťah v zmysle § 116 OZ nedošlo v danom prípade k porušeniu predkupného práva.

31. Žalobca v 1. rade na pojednávaní uviedol, že nemá vedomosť o tom, kto sa toho času stará o hrob p. X., keďže mali zlé rodinné vzťahy, vzťah sa medzi nimi nevytvoril a preto len poukazoval na svedecké výpovede učené v konaní na súde prvej inštancie.

32. Žalobcovia odvolanie proti napadnutému rozsudku odôvodňovali v zmysle § 365 ods. 1 písm. b/, f/ a h/ CSP.

33. Žalovaným uplatnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP je naplnený vtedy, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Obsah práva na spravodlivý proces je pomerne široký a medzi jeho zložky možno zaradiť predovšetkým právo na prístup k súdu, právo na súd zriadený zákonom, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na riadne poučenie o procesných právach a povinnostiach, právo byť vypočutý a navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní, zákaz prekvapivých rozhodnutí, zákaz ľubovôle, právo na vyporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní zo strany súdu, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, či právo na jeho preskúmanie.

34. Odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f/ CSP t.j., že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, sa týka chyby v zisťovaní skutkového stavu veci súdom prvej inštancie spočívajúcej v tom, že skutkové zistenie, ktoré bolo podkladom pre jeho rozhodnutie je nesprávne, t. zn. musí ísť o skutkové zistenie, na základe ktorého vec posúdil po právnej stránke a ktoré je nesprávne v tom zmysle, že nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pričom medzi chybami skutkového zistenia a chybami právneho posúdenia je úzka vzájomná súvislosť, keďže príčinou nesprávnych (v zmysle nedostatočných) skutkových zistení môže byť chybný právny názor, v dôsledku ktorého zisťoval iné skutočnosti, prípadne zisteným skutočnosťami prisudzoval iný právny význam. Nesprávne sú i také skutkové zistenia, ktoré založil na chybnom hodnotení dôkazov. Ide o situáciu, keď je logický rozpor v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov účastníkov alebo ktoré vyšli najavo inak, z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálne vierohodnosti.

35. Skutkové zistenie nezodpovedá vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 ods. 1 CSP (dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pričom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo) a to vzhľadom na to, že buď vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán sporu nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú i také skutkové zistenia, ktoré založil na chybnom hodnotení dôkazov. Ide o situáciu, keď je logický rozpor v hodnotení dôkazov (v úsudku medzi porovnávanými skutočnosťami), príp. poznatkov, ktoré vyplývali z prednesov strán sporu alebo, ktoré vyšli najavo inak, z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, event. vierohodnosti alebo, keď výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 185 - § 211 CSP. Pri hodnotení dôkazov je potrebné zohľadniť aj iné okolnosti ako sú vzájomná nadväznosť, súlad alebo rozpor medzi skutočnosťami, ktoré z vykonaného dôkazu vyplývajú a pod. Skutkové zistenie ako výsledok hodnotenia dôkazov nemôže byť zásadne správne, ak hodnotenie dôkazov súdom prvej inštancie nezodpovedá § 191 ods. 1 CSP, lebo hodnotil každý dôkaz len jednotlivo a nie aj v ich vzájomnej súvislosti. Skutkové zistenie nie je správne ani vtedy, ak medzi vykonaným dôkazom (jeho obsahom) a z neho vyodeným (čiastkovým) skutkovým záverom, je zrejmy nesúlad.

36. K odvolaciemu dôvodu v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. h/ CSP odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, t.j. vyvodzuje zo skutkového zistenia, aké práva a povinnosti majú strany sporu podľa príslušného právneho predpisu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie), pričom o mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť, alebo aplikoval správny predpis, ale nesprávne ho vyložil, prípadne ho na daný skutkový stav inak nesprávne aplikoval (z podriadenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil nesprávne právne závery o právach a povinnostiach strán sporu).

37. Podľa § 387 ods. 2 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

38. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj procesného potupu súdu v konaní, z hľadiska uplatnených odvolacích dôvodov a v rozsahu námietok žalobcov vymedzených v podanom odvolaní, sa stotožňuje so skutkovými závermi i právnym posúdením prejednávanej veci, ako aj s odôvodnením napadnutého rozsudku, keďže rozhodnutiu súdu nie je možné vytknúť a to aj po zopakovaní dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom, nesprávne vyhodnotenie zistenie skutkového stavu, lebo súd vzal do úvahy relevantné skutočnosti, ktoré vyplývali z relevantných vykonaných dôkazov, ako aj prednesov strán sporu a vyšli za konania najavo, čím neopomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré zákonne boli vykonanými dôkazmi preukázané, v jeho hodnotení dôkazov nie je logický rozpor a výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 a nasl. CSP s tým, že na zistený skutkový stav aplikoval správne zákonné ustanovenia, ktoré aj správne vyložil a vyvodil zodpovedajúce právne závery o právach a povinnostiach sporových strán s tým, že rozsudok zodpovedá aj ust. § 220 ods. 2 CSP.

39. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj procesného postupu súdu, a to aj po zopakovaní dokazovania v rámci odvolacieho konania berúc zreteľ na uplatnené odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b/, f/ a h/ CSP konštatuje, že súd prvej inštancie dospel k správne skutkovému záveru v kontexte správneho právneho posúdenia veci, pričom rozsudok odôvodnil v zmysle § 220 ods. 2 CSP, čím neodňal stranám sporu právo na spravodlivý proces.

40. Ako prvé, čo sa týka právneho posúdenia tohto vzťahu odvolací súd uvádza:

41. Podľa § 116 OZ, blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.

42. Odvolací súd konštatuje, že blízkou osobou je teda príbuzný v priamom rade, t.j. súrodenec a manžel, ako aj iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom, ktoré sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.

43. Pojem „blízke osoby“ vyžaduje: 1/ existenciu rodinného alebo obdobného pomeru a 2/ existenciu subjektívneho vzťahu k druhej osobe v tom znení, že by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu, a rovnako v zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21Cdo/808/2012, R 38/2013, musí postavenie osôb k sebe navzájom blízkych existovať v čase, keď bol právny úkon urobený.

44. Ustanovenie § 116 OZ s poukazom aj na hore citované rozhodnutie NS ČR teda vymedzuje osoby blízke dvojakým spôsobom, a to jednak v závislosti na určitom príbuzenstve alebo manželstve alebo partnerstve fyzických osôb, jednak v závislosti na iných vzťahoch.

45. V prvej kategórii ide o príbuzných v priamom rade, t.j. o predkoch a potomkoch (rodičia a deti, starí rodičia a vnuci atď.), pričom o príbuzných v pobočnom rade zase ide o súrodencov a ďalej do tejto kategórie spadajú manželia (po dobu trvania manželstva).

46. Druhú kategóriu osôb blízkych tvoria iba osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom, ktorých vzájomné vzťahy sú na takej úrovni, že by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. V rodinnom pomere sú ďalší príbuzní v pobočnom rade a to sú napr. strýko (teta) a synovec alebo neter, bratrance alebo sesternice atď.

47. Za vzťah obdobný pomeru rodinnému možno považovať najmä vzťah švagrovský (t.j. manžela k príbuzným druhého manžela), vzťah manžela k dieťaťu druhého manžela, ako aj vzťah druha a družky a podobne. V týchto prípadoch je však podmienkou, aby kvalita a intenzita skutočných vzájomných vzťahov osôb bola taká, že by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu; tento stav pritom musí byť daný u oboch osôb navzájom (nestačí, ak pociťuje dôvodnú ujmu jedenej z týchto osôb druhá z nich ako vlastnú, bez toho, aby to tak bolo aj naopak). Splnenie tejto podmienky majú iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom postavení osôb sebe navzájom blízkych bez ohľadu na to, či žijú v spoločnej domácnosti.

48. K výkladu ust. § 116 OZ odvolací súd dopĺňa, že právna úprava vo všeobecnosti rozlišuje príbuzenské právne vzťahy na pokrvné a vzťahy založené na rozhodnutiach, ktoré sa z hľadiska práva považujú za vzťahy v zásade obdobné, ako pokrvné vzťahy s tým, že tieto vzťahy označuje zákon ako vzťahy „obdobné“ iba z dôvodu, že výnimočne je možné tieto vzťahy na základe rozhodnutia zrušiť (viď ust. § 77 a nasl., § 107 Zákona o rodine), t.j. ide o vzťahy založené napr. na osvojení a to s poukazom aj na judikatúru súdov (viď rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo/262/2009 zo dňa 28.10.2010, 5Cdo/211/2009 zo dňa 31.8.2010, rozsudok NS ČR sp. zn. 22Cdo/831/2000, rozsudok Krajského súdu v Košiciach 5Cdo/418/2016, uznesenie Ústavného súdu SR II ÚS 186/2012 zo dňa 21.6.2012, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/281/2015 zo dňa 21.4.2015 a ďalšie).

49. Čo sa týka posúdenia obdobného vzťahu k rodinnému odvolací súd poukazuje aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky 21Cdo/4987/2014, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že osobami blízkymi môžu byť okrem príbuzných v rade prvom, aj osoby, ktoré sú nielen v pomere rodinnom, ale aj v pomere obdobnom pomeru rodinnému a to v dobe účinenia žalobou napadnutého právneho úkonu za posúdenia ujmy, ktorú by utrpela jedna z osôb v pomere rodinnom alebo obdobnom, dôvodne ako ujmu vlastnú, pričom obdobný vzťah iných osôb musí byť predovšetkým založený na citových väzbách takýchto osôb, na ich intenzite a kvalite, kedy vzájomný pomer medzi týmito osobami by bol po stránke citovej natoľko intenzívny, žeby ujmu, ktorá utrpela jedna z nich dôvodne druhá osoba pociťovala ako ujmu vlastnú, keďže je tu dôležitá otázka kvality a intenzity skutočných vzájomných vzťahov v dobe uzavretia napadaných právnych úkonov s tým, že záver, že „dlžník a žalovaní“ boli osobami sebe navzájom blízkymi v zmysle ust. § 116 OZ nemôže byť založený len na ich „dlhodobom veľmi priateľskom vzťahu“, čím v tomto rozhodnutí NS ČR nevyhlásil, že tu môže patriť aj vzťah priateľský, ktorý ale musí byť založený na určitej kvalite a intenzite skutočných vzájomných citových vzťahov, za splnenia aj ďalšej kumulatívnej podmienky, t.j. dôvodného pociťovania ujmy jednej z nich ako ujmy vlastnej.

50. Rovnako v tomto znení odvolací súd poukazuje aj na rozhodnutie II. senátu Ústavného súdu Českej republiky, kedy Ústavný súd Českej republiky vyhovel ústavnej sťažnosti a zrušil napadnuté uznesenie Polície Českej republiky a Okresného súdu Plzeň-mesto, z dôvodu odopretia výpovede, keďže priateľka obvinenej by mohla svojou výpoveďou spôsobiť nebezpečenstvo trestného stíhania osoby blízkej, kedy ústavný súd dospel k záveru o dôvodnosti ústavnej sťažnosti a to s poukazom aj na čl. 37 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, nakoľko aj „priateľský vzťah založený na vzťahu citovom a to tak silnom, žeby ujmu jednej osoby pociťovala druhá osoba ako ujmu vlastnú, za preskúmania vyššej intenzity tohto priateľského vzťahu než je obvyklá medziľudská súdržnosť, vyplývajúca z objektívnych skutočností, môže v niektorých prípadoch predstavovať rovnako pevné, alebo dokonca i silnejšie puto, než je tomu v rodinných vzťahoch s tým, že intenzita priateľského vzťahu preto môže byť daná celým radom aspektov, a aj keď sa osoby dlhšiu dobu nevideli samo o sebe to neznamená meradlo, z ktorého by bolo možné dôjsť k záveru, že nejde o „blízky vzťah“, keďže pevnosť priateľského vzťahu spojená s pocitom, že ujma spôsobená priateľovi (osobe blízkej), sa bolestne dotkne inej osoby, je dôležitá ,pričom z reálneho života treba poukázať na to, že niekedy vznikajú aj „priateľstvá na celý život“, a preto pojem osoby blízkej je treba vnímať ako tzv. typový pojem, kedy nedostatok intenzity jedného znaku môže byť nahradený vyššou intenzitou znaku iného.

51. Preto aj „priateľský vzťah“ založený na citovom vzťahu so znakmi intenzity a kvality, kedy by ujmu spôsobenú jednej takejto osobe ,druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú, možno považovať za vzťah blízkych osôb v zmysle § 116 OZ, čím je spochybnené právne posúdenie v zmysle ust. § 116 OZ, učené zo strany žalobcov v znení, že „iné osoby vo vzťahu obdobnom rodinnému vzťahu musia prameniť z rodinných vzťahov“.

52. Treba dodať, že aj v súčasnej dobe inštitút blízkych osôb sa výlučne neviaže na fyzické osoby, ale aj na právnické osoby, čím je vylúčené, aby osoby, či už právnické alebo fyzické v obdobnom pomere v zmysle § 116 OZ, sa viazali iba na rodinný pomer (viď rozsudok Krajského súdu v Bratislave 5Co/235/2013, rozsudok Krajského súdu v Nitre 5Co/145/2013, rozsudok NS ČR 21Cdo/4124/2010, 29Cdo/4822/2008, 22Cdo/1836/2003, 21Cdo/2192/2001) a to za splnenia kumulatívnej ďalšej podmienky v zmysle § 116 OZ a to, že dôvodne pociťuje ujmu inej osoby, druhá osoba ako ujmu vlastnú.

53. Čo sa týka porušenia predkupného práva pri prevode spoluvlastníckych podielov na iné osoby s odkazom na právne následky z toho prameniace odvolací súd uvádza:

54. Podľa § 136 ods. 1 OZ, vec môže byť v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov.

55. Podľa § 140 prvá veta OZ, ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117).

56. Podľa § 40a veta prvá, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589 a § 701 ods. 1, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá.

57. Podľa § 603 ods. 3 OZ, ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované.

58. Predkupné právo podielových spoluvlastníkov je založené priamo zákonom, preto hovoríme o zákonom predkupnom práve (na rozdiel od zmluvného predkupného práva, ktoré vzniká zo zmluvy podľa § 602 a nasl.). Má vždy priamo zo zákona vecnoprávny charakter ako právo, ktoré je spojené s vlastníctvom univerzálnych a singulárnych právnych nástupcov povinnej osoby. Jeho existencia však sama osebe neobmedzuje dispozíciu vecou, pretože do tých čias, kým sa osoba dotknutá úkonom, pri ktorom sa nerešpektovalo predkupné právo, nedovolá neplatnosti právneho úkonu (§ 40a), treba na tento úkon hľadieť ako na platný, so všetkými dôsledkami z toho vyplývajúcimi. Preto ak niektorý zo spoluvlastníkov prevádza svoj spoluvlastnícky podiel na inú než blízku osobu, ostatní spoluvlastníci majú naň predkupné právo. Ak porušil niektorý z podielových spoluvlastníkov povinnosť ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel ku kúpe ostatným spoluvlastníkom ako prvým a vykonal prevod svojho spoluvlastníckeho podielu na tretiu osobu (nie na osobu blízku), vystavuje sa spolu s treťou osobou osobitnej forme postihu uvedenej v § 40a Občianskeho zákonníka s tým, že práva a povinnosti z

právneho vzťahu z predkupného práva vznikajú okamihom, keď jeden zo spoluvlastníkov (povinná osoba) chce svoj podiel scudziť a previesť ho na inú než blízku osobu. V prípade zákonného predkupného práva podielových spoluvlastníkov ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka neobsahuje osobitnú úpravu, čomu nič nebráni tomu, aby sa aj na tieto vzťahy použila všeobecná právna úprava o predkupnom práve nachádzajúca sa v § 602 a nasl. Občianskeho zákonníka. V prípade porušenia predkupného práva je teda nutné pripustiť aj možnosť oprávneného spoluvlastníka domáhať sa alternatívne práva, vyplývajúceho mu z ustanovenia § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

59. Oprávnený spoluvlastník z predkupného práva má teda pri porušení povinnosti zo strany povinného spoluvlastníka na výber tri zákonné možnosti. 1.) Môže sa domáhať buď vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníctva na tretiu osobu alebo 2.) sa môže voči nadobúdateľovi (tretej osobe) domáhať, aby mu predaný spoluvlastnícky podiel ponúkol za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od povinnej osoby. Ak tak nadobúdateľ dobrovoľne neurobí, 3.) môže sa domáhať na súde vydania rozhodnutia, ktorým sa pri kúpe nahradí prejav vôle nadobúdateľa (pozn. § 229 CSP). Ďalšou možnosťou je aj to, že si ponechá predkupné právo, ktoré však začne pôsobiť až voči nadobúdateľovi. Treba zdôrazniť, že súbežné uplatnenie nároku podľa § 40a a § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka je z právnej povahy veci vylúčené. Iné následky porušenia predkupného práva zákon nepripúšťa a preto zo zákona nemožno vyvodiť ani iný spôsob ochrany oprávneného spoluvlastníka, ktorého predkupné právo bolo porušené. (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Cdo 48/2009, zo dňa 30. júna 2010).

60. Žalobcovia si v tomto konaní uplatnili nárok v súlade s § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, t.j. nahradenie prejavu vôle žalovanej, ako nadobúdateľa spornej nehnuteľnosti pri uzavretí kúpnej zmluvy so žalobcami, ako dotknutými podielovými spoluvlastníkmi.

61. Aktívna legitímácia žalobcov vyplýva z listov vlastníctva č. 1648, č. 1788, č. 3037, kat. územie Košická Nová Ves, obec: Košická Nová Ves, okres Košice III, Správy katastra Košice s tým, že to v konaní medzi stranami sporu nebolo ani sporné a preto aj odvolací súd v tomto znení odkazuje na ust. § 186 ods. 2 veta prvá CSP.

62. Pasívna legitímácia žalovanej je daná kúpnyimi zmluvami preukazujúcimi nadobudnutie sporných nehnuteľností zo dňa XX.X.XXXX H. Z. J. XX.XX.XXXX (U. L. P. XX.X.XXXX L. P.-XXXX/XX - XXX/XX H. Z. J. XX.X.XXXX L. P.-XXXX/XX - XX/XX).

63. Zo zhodných tvrdení strán v súlade s ust. § 186 ods. 2 CSP mal súd za preukázané, že žalobcovia a právna predchodkyňa žalovanej, Y. X., G.. U. (B.. XX.X.XXXX, X. T. XX, W. XXX XX), vo vzťahu k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXX, XXXX H. XXXX, P. P. P. W.. Ú. W.N. B. P., boli podielovými spoluvlastníkmi v zmysle § 136 Občianskeho zákonníka, taktiež to, že právna predchodkyňa žalovanej Y. X. sa rozhodla svoje spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnostiam previesť kúpnyimi zmluvami zo dňa XX.X.XXXX (P. X. L. XX.X.XXXX L. P.-XXXX/XX-XXX/XX) H. Z. J. XX.XX.XXXX (vklad bol povolený dňa XX.X.XXXX L. P.-XXXX/XX-XX/XX) - na žalovanú (kupujúcu) bez toho, aby najprv ponúkla ostatným podielovým spoluvlastníkom (žalobcom v 1/ až 3/) tieto nehnuteľnosti na predaj, čím si nesplnila povinnosť vyplývajúcu jej z ustanovenia § 140 prvá veta Občianskeho zákonníka.

64. V tomto spore ide teda o tvrdený prípad porušenia predkupného práva oprávnených spoluvlastníkov (žalobcov), ktorí sa ako podieloví spoluvlastníci v súlade s ust. § 229 CSP domáhajú nahradenie prejavu vôle žalovanej, ako predávajúcej na kúpnej zmluve.

65. Z výsledkov vykonaného dokazovania je nesporné, že Y. X. previedla svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXX, XXXX H. XXXX P. W..Ú.. W. B.Á. P. J. XX.X.XXXX H. J. XX.XX.XXXX na tretiu osobu, na žalovanú (ako kupujúcu) bez toho, aby svoje vlastnícke podiely najprv ponúkla ostatným podielovým spoluvlastníkom (žalobcom 1/ až 3/) na predaj, čím si nesplnila povinnosť vyplývajúcu jej z ustanovenia § 140 prvá veta Občianskeho zákonníka.

66. Súd sa preto správne zaoberal zistením, či výnimka zo zásady predkupného práva v zmysle tzv. „blízkej osoby“ (v osobe žalovanej ako nadobúdateľa), je v tomto spore preukázaná. Za týmto účelom súd vykonal dokazovanie výsluchmi strán sporu, výsluchmi svedkov, ale aj listinnými dôkazmi, v znení zopakovania dokazovania odvolacím súdom výpoveďou žalovanej, žalobcu v 1. rade, ako aj

vyjadreniami právnych zástupcov strán sporu, a tak v zmysle § 384 ods. 1 CSP odvolací súd zopakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu na nariadenom pojednávaní.

67. Zo sumarizácie týchto výpovedí strán sporu, svedeckých výpovedí, ako aj z listinných dôkazov, v znení učeného zopakovania dokazovania odvolacím súdom, mal odvolací súd za preukázané, že žalovaná a Y. X. mali medzi sebou veľmi intenzívny, dlhodobý, blízky vzťah, ktorý bol založený na vzájomnej dôvere, úcte a rešpekte, a okrem vzájomnej pomoci (pri výchove detí v prospech žalovanej alebo potom v chorobe a starobe v prospech Y. X.) si navzájom poskytovali aj vzájomnú blízkosť a rodinnú atmosféru, vrátane rodinných príslušníkov, ktorí tento vzťah s nimi zdieľali, čo je charakteristické pre blízke osoby s tým, že po zopakovaní dokazovania odvolacím súdom, je zrejmé, že išlo o citový vzťah, ktorý svojou kvalitou a intenzitou je v danom prípade, ešte väčšieho rozsahu ako tomu je niekedy aj v rodinnom vzťahu. Z výpovede žalovanej pred odvolacím súdom, ako budú ďalej postupovať pri zabezpečení starostlivosti o neb. p. X., keď žalovaná uviedla, že ho predsa zoberú domov a postarajú sa o neho spoločne, jednoznačne vyplynulo dôvodné prežívanie ujmy jednej z nich druhou ako ujmy vlastnej a to vzájomne s tým a aj toho času sa žalovaná stará o hrob p. X., čo žalobcovia v konaní nespochybnili.

68. Podstatnou skutočnosťou, ktorá určila vznik vzťahu medzi žalovanou a pani Julianou X.C. bola preto vzájomná úcta, rešpekt, vzájomná pomoc, blízkosť a rodinná atmosféra, ktorú zdieľali spoločne s ich rodinnými príslušníkmi dlhodobo, až do smrti pani Y. X., na základe čoho sa medzi nimi vytvorili také intenzívne citové väzby, že možno ich vzájomný vzťah považovať za vzťah obdobný rodinnému vzťahu, t.j. za vzťah blízkych osôb, keďže si počas života pomáhali, poskytovali pomoc a vzájomne riešili svoje rodinné problémy a to intenzívnejšie ako u niektorých rodinných blízkych osôb, čo nemôže spochybniť ani skutočnosť, že dlhú dobu bola sebestačná a až pred smrťou potrebovala pomoc, ako aj to, že aj s niektorými členmi rodiny mala dobrý vzťah a navštevovali sa.

69. Za relevantné okolnosti tohto prípadu súd považoval preto intenzitu, kvalitu vzájomného styku žalovanej a Y. X. bez ohľadu na to, či žili v spoločnej domácnosti, pretože toto samo o sebe nie je určujúce, ďalej záujem o seba navzájom, ktorý si aj prejavovali, keďže sa navštevovali a rovnako si navzájom aj pomáhali v závažných prípadoch, t.j. v núdzi, v chorobe, v starobe a podobne, prípadne aj pri bežných činnostiach, keďže sa rozprávali takmer o všetkom a pri problémoch sa vzájomne radili, z čoho pramení aj naplnenie ďalšej kumulatívnej podmienky, že ujmu jednej z nich by druhá dôvodne pociťovala ako ujmu vlastnú.

70. Preto odvolací súd dospel k záveru, že vzťah medzi žalovanou a pôvodnou podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností Y. X., je potrebné z hľadiska objektívno-spoločenského (spoločenskej morálky) posúdiť ako vzťah blízkych osôb v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka, nakoľko v čase vzniku napádaných právnych úkonov (v rokoch 2010 a 2011) boli splnené zákonné predpoklady v zmysle ust. § 116 OZ a to, že vzťah žalovanej a Y. X. bol založený na citových vzájomných väzbách, ktoré boli určené skutočnosťou podstatnou pre vznik ich vzťahu (vzájomná pomoc, blízkosť a rodinná atmosféra), pričom kvalita a intenzita ich vzájomného citového priateľského vzťahu bola taká intenzívna, že každá z nich by bola dôvodne pociťovala ujmu tej druhej ako svoju vlastnú, z čoho tak pramení existencia citovaného vzťahu, ktorý kvalitou a intenzitou je len medzi blízkyimi osobami, pričom tieto skutočnosti aj jednoznačne vyplývajú z výpovede žalovanej, ako aj svedkov vypočutých v konaní na súde prvej inštancie s tým, že na vyhodnotenie týchto dôkazov súdom prvej inštancie v napadnutom rozsudku odvolací súd poukazuje a stotožňuje sa s nimi v zmysle ust. § 387 ods. 2 CSP a to aj po zopakovaní dokazovania odvolacím súdom (viď body 72 až 74 odôvodnenia napadnutého rozsudku).

71. Odvolací súd konštatuje, že žalobcovia učenými prostriedkami procesného útoku a to ani v odvolacom konaní, nespochybnili procesnú obranu žalovanej.

72. Vzhľadom k hore uvedeným skutočnostiam odvolací súd aj po zopakovaní dokazovania v zmysle § 384 ods. 1 CSP, sa v zmysle § 387 ods. 2 CSP stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, ktoré na zdôraznenie jeho správnosti dopĺňa, len čo sa týka právneho posúdenia blízkych osôb v zmysle ust. § 116 OZ na daný prípad, so zreteľom na komplexné vyhodnotenie skutkového stavu veci viažuce sa k právnomu posúdeniu nadobudnutia zákonných predpokladov obdobného pomeru iných osôb, ktoré môžu byť rovnako považované za osoby blízke.

73. Odvolací súd dospel k záveru, že vzťah žalovanej a právnej predchodkyni žalobcov, t.j. nebohej Y. X. bol v čase vykonania napádaných právnych úkonov, titulom kúpnych zmlúv, tak intenzívny, dlhodobý, priateľský vzťah založený na blízkom citovom vzťahu, kedy by ujmu jedna z nich druhá dôvodne pociťovala ako ujmu vlastnú, teda bol vzťahom blízkych osôb v zmysle § 116 OZ a keďže aj „priateľský vzťah“ môže byť vzťahom obdobným rodinnému vzťahu za preukázania potrebnej intenzity a kvality, kedy ujmu jednej z nich druhá dôvodne by pociťovala ako ujmu vlastnú, čo zodpovedá aj zásadám správnej spoločenskej morálky, ako aj dobrým mravom, a preto v danom prípade nedošlo k porušeniu predkupného práva pri prevode spoluvlastníckeho podielu Y. X. na žalovanú v zmysle na ust. § 140 OZ, dôsledkom čoho v danom prípade neprichádza do úvahy naplnenie zákonného ustanovenia v zmysle § 603 ods. 3 OZ.

74. Vzhľadom k hore uvedeným skutočnostiam odvolací súd v zmysle § 387 ods. 1 CSP s odkazom na ust. § 387 ods. 2 CSP potvrdil napadnutý rozsudok v spojení s opravným uznesením ako vecne správny.

75. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 CSP, § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP a z dôvodu plného úspechu žalovanej v odvolacom konaní priznal žalovanej plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcom v 1. až 3. rade s tým, že o výške priznaného nároku na náhradu trov konania rozhodne súd prvej inštancie v zmysle ust. § 262 ods. 2 CSP.

76. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).